

ח. תנא דמתניתין סובר שאין חייבים על תולדה במקום האב שלה, שהעושה שתיהן בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת. ודלא כרבי אליעזר שמחייב.

שתי תולדות מאב אחד — אינו חייב אלא אחת (עפ"י כריתות טז; רמב"ם שגגות ז, ה; רש"י לעיל סח. ולרבי אליעזר נראה שחייב שתיים. כן משמע ריש ב"ק. וכן משמע בדברי בעל המאור כאן).

ט. המיסך (חוטי השתי) והאורג — שתי אבות מלאכה הם. השובט (= מיישר ומסדר חוטי השתי) — בכלל מיסך הוא. והמדקדק (= מסדר חוטי הערב) בכלל אורג, ולכן לא נמנו אלו במשנה כאבות נפרדים. הלכך העושה את ארבעתן בהעלם אחד אינו חייב אלא שתי חטאות. רבי יהודה מוסיף את השובט והמדקדק כאבות, ולדבריו חייב ארבע.

דפים עה — עו

- קח. א. מהו הכלל הניתן בשיעור המנימלי של המוציא מרשות לרשות?
ב. מהו שיעור הוצאה לתבן; לעצה; לעמיר; לעשבים; לעלי שום ועלי בצלים?
ג. האם המינים דלהלן מצטרפים זה עם זה לשיעור חיוב?
ד. מהו שיעור הוצאה לסתם אכלי אדם?

א. כל דבר שהוא כשר להצניעו [להוציא עצי אשירה, האסורים בהנאה. (ואולם רבי יהודה (ז).) מחייב אף בזה]. ורב פפא אמר, דלא כמר עוקבא: להוציא דם הנדה, הגם שיש מצניעים אותו כדי ליתנו לחתול], וגם יש בו שיעור הראוי להצנעה, והוציא בשבת מרשות לרשות — חייב חטאת. ואפילו אם זה שהוציא אדם עשיר שאין דבר זה חשוב בעיניו להצניעו. ודלא כרבי שמעון שפוטר בזה, (ואינו מחייב אלא אם הצניעו קודם לכן, או בסתם בני אדם העשויים להצניע בכגון זה, אפילו לא הצניעוהו בפועל. עפ"י רש"י ותוס'). וכל שאינו כשר להצנעה ואין מצניעים כמוהו בשבת — אינו חייב אלא המצניעו. ודלא כרבי שמעון בן אלעזר שאמר: אם הוכשר לזה והצניעו ובא אחר והוציא — נתחייב זה במחשבה של זה.

המוציא דם נדה שהוא טמא, אעפ"י שאין מצניעים אותו, יש לחייב לפי רבי יהודה, שהרי הוא מוציא טומאה מביתו. ומה שפטרו בגמרא היינו לרבי שמעון, או דם ירוק שהוא מראה טהור (תוס' הרא"ש ועוד. וע"ע ב'חדושי הר"ן' שדן לחייבו כשהוא צריך לו להראותו לחכם).

- ב. שיעור הוצאה בתבן — כמלא פי פרה. — כמלא פי גמל.
עצה [= קשין של מיני קטניות. רב יהודה] — כמלא פי גמל.
עמיר (קשין של שבולים) — כמלא פי טלה. והוא כשיעור גרוגרת.
עשבים — כמלא פי גדי (הוא פחות ממלא פי טלה).
עלי שומים ובצלים, לחים — כגרוגרת (שהרי הן מאכל אדם, וכל אכלי אדם בכגרוגרת להוצאת שבת).
יבשים — כמלא פי גדי.

המוציא לגמל תבן כמלא פי פרה — לדברי רב דימי, נחלקו בדבר רבי יוחנן וריש לקיש, ולבסוף הושוו לפטור. וכן הסכים רב יוסף לפטור, שהרי אין בו שיעור הראוי לגמל. ואולם אביי אמר שמסתבר לחייב, שהרי הוא שיעור חשוב לפרה, ואעפ"י שלא הוציא בשבילה. וכן רבין מסר שבאופן זה חייב הן לרבי יוחנן הן לריש לקיש.

הוציא עצה לפרה כמלא פי פרה — לדברי רבין, רבי יוחנן פוטר וריש לקיש מחייב, כי סובר אכילה על ידי הדחק שמה אכילה, והרי הפרה יכולה לאכלה ע"י הדחק. הרמב"ם פסק שחייב. ונראה שגרס 'רבי אשעיא' במקום 'ריש לקיש', ולכן פסק כמותו כנגד רבי יוחנן. (עפ"י מגיד משנה יח, ג. וכן פסק הרי"א"ז להלן פרק י).

ג. כל הדברים שאין שיעוריהם שוים, אינם מצטרפים זה עם זה, לחייב בשיעור הקטן, אבל מצטרפים לחייב בשיעור הגדול, כגון שהוציא תבן ועצה כמלא פי גמל — חייב. ואפילו לא יהא תבן ראוי לגמל, שמא אגב העצה הוא ראוי (תוס'). אבל אם אינם ראויים יחד — אין מצטרפים, ואעפ"י שלענין שימושם לדוגמא שיעורם שווה כמו שאמרו בגמרא (רא"מ הורביץ).

הדברים השווים בשיעוריהם, מצטרפים. (כגון עמיר ועלי שומין לחים ששיעורם כגרוגרת. תוס'. הנצי"ב כתב שלדעת רש"י שעלי שומין לחים אינם ראויים לגדי, אינם מצטרפים עם עמיר, שהרי אינם ראויים ביחד לכלום).

צירוף דברים שאין שיעוריהם שוים, בשאר הלכות — ע' בפירוט במעלה יז-ח.

ד. המוציא אֶכְלִין הראויים לאדם בכגרוגרת — חייב. ומצטרפים זה עם זה, מפני ששוו בשיעוריהם. הקליפות, הגרעינים, העוקצים, הסובים והמורסן — אינם משלימים לשיעור, שאינן אֶכְלִין [ואעפ"י שהסובים והמורסן מצטרפים לשיעור חלה — שכן עני אוכל פתו בעיסה בלוסה. (וכן לענין שאר איסורים נראה שהמורסן משלים לשיעור כזית באֶכְלִין שהוא מעורב בו. עפ"י מג"א נד. וע' שפ"א)]. רבי יהודה אומר: קליפי עדשים מצטרפים לשיעור חיוב, הואיל ומתבשלים עמהם. והוא הדין לקליפי פולים חדשים, אבל לא ישנים [אמר רבי אבהו: מפני שנראים כזבובים בקערה, הלכך מסירים אותם מקודם. מפרשים].

פרק שמיני; דפים עו — עז

קו. מהם השיעורים של ההלכות דלהלן?

- א. שיעור יין — לענין הוצאתו מרשות לרשות בשבת.
- ב. שיעור קֶלֶב — לאותו ענין.
- ג. שיעור שמן — לאותו ענין.
- ד. שיעור דבש — לאותו ענין.
- ה. שיעור כוס של ברכה; שיעור מזיגת הכוס.

א. שנינו: המוציא יין — כדי מזיגת הכוס. תנא: כדי מזיגת כוס יפה, כלומר כוס של ברכה. רב נחמן ורבא אמרו שהוא יין חי בשיעור רובע רביעית-הלוג [שבמזיגתו יעמוד על רביעית]. לפירוש ר"י בתוס', לרב יוסף ולאביי שיעור חיוב הוצאה הוא ברביעית יין חי. ולפירוש הראשון בתוס' (וכ"מ מרש"י), אביי אינו חולק על רב נחמן ורבא בשיעור רובע רביעית. ויש אומרים שלאביי שיעור הוצאה הוא קרוב לרביעית, ויש אומרים שליש רביעית (עפ"י רמב"ן ועוד).